

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS
POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ FINANSAVIMO KONTROLĖS
SKYRIUS**

**PAŽYMA
DĖL 2019 M. BIRŽELIO 27 D. PORTALE LRYTAS.LT PASKELBTO STRAIPSNIO APIE
KANDIDATĘ RIMĄ OLBERKYTĘ-STANKUS**

2019 m. spalio 31 d. Nr. 3-137 (1.2)
Vilnius

Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija (toliau – VRK) 2019 m. liepos 15 d. gavo pranešimą dėl 2019 m. birželio 27 d. portale lrytas.lt paskelbto straipsnio „Rima Olberkytė-Stankus nusprendė eiti į Seimą: „Noriu gyventi šalyje, kurioje gera visiems“¹, kuriame rašoma: „*Na ką, šiandien jau oficialu – dalyvausiu 2019 rinkimuose į Seimą Aušros Maldeikienės buvusioje Žirmūnų apygardoje*“, „*Šalies socialinė politika, jos stiprinimas, lygios starto galimybės visiems, pokyčių iniciavimas ir kvietimas diskusijai bei svarbiems sprendimams – tai yra mano pagrindinis tikslas, kodėl priėmiau šį sprendimą*“, „*Noriu gyventi šalyje, kurioje gera gyventi visiems. Noriu dirbti Seime, kuriuo mes didžiuotumės. Ir taip, kaip visada, man reikės jūsų paramos, palaikymo, kritikos ir pagalbos!*“ ir pan. Straipsnis nepažymėtas kaip politinė reklama.

Tyrimą atliko VRK Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyrius.

Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad: *politinė reklama - valstybės politiko, politinės partijos, politinės partijos nario, politinės kampanijos dalyvio, jų vardu ir (ar) interesais bet kokia forma ir priemonėmis už užmokestį ar neatlygintinai politinės kampanijos laikotarpiu ar tarp politinių kampanijų skleidžiama informacija, kuria siekiama paveikti rinkėjų motyvaciją balsuojant rinkimuose ar referendume arba kurios skleidimu propaguojamas valstybės politikas, politinė partija, politinės partijos narys ar politinės kampanijos dalyvis, taip pat jų idėjos, tikslai ar programa.*

Įstatymo 16 straipsnio 6 dalies 2 punkte nustatyta, kad politinė reklama nelaikoma: *politinės kampanijos laikotarpiu neatlygintinai skleidžiami įprastinio pobūdžio informaciniai pranešimai apie valstybės politiką, politinių partijų, kandidatų veiklą, informacija, kuria neraginama nedalyvauti referendume, balsuoti už ar prieš referendumui teikiamo sprendimo priėmimą.*

Tos pačios dalies 3 punkte nustatyta, kad politinė reklama nelaikoma: *politinės kampanijos laikotarpiu per visuomenės informavimo priemones neatlygintinai, laikantis objektyvumo ir*

¹ https://www.lrytas.lt/zmones/veidai-ir-vardai/2019/06/27/news/rima-olberkyte-stankus-nusprend-eiti-i-seima-noriu-gyventi-salyje-kurioje-gera-gyventi-visiems--10900256/?utm_source=lrExtraLinks&utm_campaign=Copy&utm_medium=Copy

politinės kampanijos dalyvių lygiateisiškumo principų viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų skleidžiama informacija apie rinkimų programas.

Istatymo 15 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad *politinės kampanijos laikotarpiu politinė reklama turi būti teisės aktų nustatyta tvarka pažymėta nurodant lėšų šaltinį ir aiškiai atskirta nuo kitos skleidžiamos informacijos.* To paties straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad: *politinė reklama, politinės kampanijos laikotarpiu nepažymėta pagal teisės aktų reikalavimus arba pažymėta nesilaikant teisės aktų reikalavimų, laikoma paslėpta politinė reklama ir yra draudžiama, o už jos skleidimą taikoma teisės aktų nustatyta atsakomybė.*

2019 m. kovo 20 d. prasidėjo 2019 m. rugsėjo 8 d. naujų rinkimų į Lietuvos Respublikos Seimą vienmandatėse Žirmūnų Nr. 4, Gargždų Nr. 31 ir Žiemgalos Nr. 46 rinkimų apygardose politinė kampanija.

2019 m. birželio 26 d. Rima Olberkytė-Stankus VRK nario sprendimu Nr. PK1-2016LRS-S23 užregistruota savarankiška šios politinės kampanijos dalyve.

2019 m. liepos 18 d. buvo išsiųsti paklausimai kandidatėi R. Olberkytei-Stankus (reg. Nr. 2-1747 (2.10) ir portalui lrytas.lt (reg. Nr. 2-1746 (2.10)).

2019 m. liepos 24 d. gautas kandidatės R. Olberkytės-Stankus atsakymas (reg. Nr. 1-518 (2.10), kuriame nurodyta, kad *„straipsnis „Rima Olberkytė-Stankus nusprendė eiti į Seimą: „Noriu gyventi šalyje, kurioje gera visiems“ naujienų portale lrytas.lt buvo patalpintas nukopijavus tekstą iš asmeninės Rimos Olberkytės-Stankus „Facebook“ paskyros neatsiklausus nei kandidatės, nei kitų kandidatės komandos narių. Iš kandidatės pusės nebuvo jokios iniciatyvos, užsakymo, ji nebuvo informuota ir žiniasklaidos atstovų, kad šis straipsnis pasirodys. Straipsnis nebuvo apmokėtas. Straipsnis nebuvo pažymėtas kaip politinė reklama, nes, kaip minėta, straipsnis yra asmeninės Rimos Olberkytės-Stankus „Facebook“ paskyros įrašo kopija, kuri buvo panaudota be jos sutikimo ir žinios. Kandidatės asmeninėje „Facebook“ paskyroje ši žinutė, kuri buvo paskelbta birželio 27 dieną 11:50 val., ir buvo skirta draugams ir sekėjams, buvo pažymėta kaip politinė reklama“.*

Portalo lrytas.lt atsakymas gautas 2019 m. rugpjūčio 30 d. (reg. Nr. 1-5427 (2.10), kuriame nurodyta, kad *„straipsnis buvo parengtas žurnalistės interneto portalo www.lrytas.lt redakcijos iniciatyva. Už straipsnį nebuvo prašoma susimokėti ar kaip nors kitaip atsilyginti, jis nebuvo apmokėtas. Kadangi straipsnis nebuvo apmokėtas, jam jokie politinės reklamos įkainiai nebuvo taikyti. Straipsnio paskelbimo kaina vertinant politinės reklamos įkainiais būtų 434 Eur plus PVM. Kadangi redakcija manė, jog tai yra paprasčiausia informacija apie R. Olberkytės-Stankus gyvenimo (karjeros) pokyčius, o ne politinė reklama, todėl jis ir nebuvo pažymėtas kaip politinė reklama. Už tai atsakingi yra redakcijos vadovai. Apie kitus politinės kampanijos dalyvius panašaus pobūdžio straipsniai nebuvo skelbti“.*

2019 m. rugsėjo 9 d. buvo išsiųstas raštas dėl nuomonės pateikimo Visuomenės informavimo etikos komisijai (reg. Nr. 2-1966(2.10)).

2019 m. spalio 3 d. gautas raštas (reg. Nr. 1-5681(2.10)), kuriame Visuomenės informavimo etikos komisija pateikė savo nuomonę, kad publikacija paslėpta reklama nelaikytina.

Portale lrytas.lt paskelbto straipsnio įžangoje nurodoma: *„Socialinio verslo įkūrėja ir dažna vakarėlių viešnia Rima Olberkytė-Stankus nusprendė kandidatuoti į Seimą. Nors Seimo rinkimai – tik kitais metais, moteris jau pranešė apie savo apsisprendimą. Rima tikino, kad parlamente jai tikrai bus ką veikti“*. Po šios įžangos pateikiamas nukopijuotas 2019 m. birželio 27 d. Rimos Olberkytės-Stankus socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje paskelbto įrašo turinys: *„Na ką, šiandien jau oficialu – dalyvausiu 2019 rinkimuose į Seimą Aušros Maldeikienės buvusioje Žirmūnų apygardoje. Žinote, kad daugybę metų drauge su komanda dirbu su socialiniais, edukaciniais, labdaros ir paramos projektais, kurių pagrindinis tikslas: mažinti socialinę atskirtį, diegti inovacijas ir pokyčius šalies mokyklose, sėkminga neįgaliųjų integracija, moterų ir mergaičių lyderystės bei lyčių lygybės skatinimas, smurto artimoje aplinkoje mažinimas, vaiko teisių gynimas. Iš patirties žinau, kad darbai padaromi juos darant. Šalies socialinė politika, jos stiprinimas, lygios starto galimybės visiems, pokyčių iniciavimas ir kvietimas diskusijai bei svarbiems sprendimams – tai yra mano pagrindinis tikslas, kodėl priėmiau šį sprendimą. Noriu gyventi šalyje, kurioje gera gyventi visiems. Noriu dirbti Seime, kuriuo mes didžiūtuotumės. Ir taip, kaip visada, man reikės jūsų paramos, palaikymo, kritikos ir pagalbos! Ačiū Aušrinei Armonaitei, Remigijui Šimašiui ir Laisvės partijos kolegoms už patikėjimą manimi ir palaikymą“*.

Portale lrytas.lt buvo keletas straipsnių apie kitus Žirmūnų vienmandatėje apygardoje kandidatus. Straipsnis „Rima Olberkytė-Stankus nusprendė eiti į Seimą: „Noriu gyventi šalyje, kurioje gera visiems“ iliustruotas 8 kandidatės R. Olberkytės-Stankus ir jos šeimos nuotraukomis. Kiti du straipsniai apie Povilą Gylį ir Eduardą Šablinską iliustruoti viena nuotrauka.

2019 m. birželio 19 d. paskelbtas straipsnis „Seimo nario mandato sieksiantis P. Gylys pateikė dokumentus VRK“ apie kandidatą Povilą Gylį ir jo planus dalyvauti rinkimuose: *„Rinkimuose jis dalyvaus kaip Centro partijos iškeltas kandidatas, tačiau tikisi ir kitų partijų bei visuomeninių judėjimų paramos. „Oficialiai esu Centro partijos kandidatas, tačiau paramą man žada Arvydo Juozaičio blokas. Tikiuosi, kad parems ir tautininkai, kurie šiuo metu atlieka apklausą partijoje, ir kiti visuomeniniai judėjimai“, – Eltai sakė P. Gylys. Taip pat skaitykite: Kelti kandidatus į laisvas vietas Seime ketina devynios partijos VRK baigia registruoti dalyvius dalyvauti trijų Seimo narių rinkimuose Į politiką nutaręs sugrįžti P. Gylys pasisako už bendrąjį gerį, už viešą interesą, prieš nelygybę, už tradicinę šeimą. „Šiandien manęs netenkina tas masinis miškų kirtimas, ataka prieš šeimą, viešojo sektoriaus finansinis smaigimas. Reikėtų labiau subalansuotos politikos, kurioje būtų kalbama ne tik apie verslą, bet ir apie viešąjį sektorių, pavyzdžiui, apie mokyklas,*

universitetus“, – sako P. Gylys. Jei rinkėjai jam būtų palankūs, P. Gylys Seime pakeistų Aušrą Maldeikienę, kuri išrinkta į Europos Parlamentą.“²

2019 m. birželio 28 d. paskelbtas straipsnis „Buvęs parlamentaras E. Šablinskas sieks Seimo nario mandato“ apie kandidatą Eduardą Šablinską ir jo planus dalyvauti rinkimuose: „Jo kandidatūrą iškėlė Lietuvos socialdemokratų darbo partijos Vilniaus miesto skyriaus konferencija. E. Šablinskas vaikystėje gyveno Vilniuje, Minties gatvėje, tad užaugo matydamas, kaip dygsta namai ir plečiasi Žirmūnų mikrorajonas. „Man artimos šios vietos, svarbios čia gyvenančiųjų bėdos ir norėtusi prisidėti prie žirmūniškių problemų sprendimo, kiek tai priklauso nuo parlamento nario galimybių“, – sako E. Šablinskas. Būsimasis kandidatas į Seimą yra Lietuvos smulkiųjų verslininkų ir prekybininkų asociacijos garbės pirmininkas, daugelį metų gynęs smulkiųjų verslininkų ir prekybininkų teises. Lietuvos smulkiųjų verslininkų ir prekybininkų (LSVP) asociacijos pirmininkė Zita Sorokienė sako, kad E. Šablinsko planus kandidatuoti į Seimą teigiamai vertina smulkiojo verslo bendruomenė. „E. Šablinskas daugelį metų kovojo už smulkiojo ir vidutinio verslo bendruomenės interesus, už prekybininkų teises, ir manau, kad toks žmogus, turintis supratimą ir patirties, tikrai galėtų Seime nuveikti naudingų darbų. Smulkieji verslininkai ir prekybininkai gali tikėtis, kad būsimas kandidatas sieks palankios verslui aplinkos, kovos už eilinių žmonių, kurie patys susikuria darbo vietas, teises. Mūsų asociacijai nepriklauso didieji monopolininkai, o mažųjų prekybininkų balsas ne visuomet girdimas, tad tikimės, kad išrinktas į Seimą E. Šablinskas galėtų būti ta jungiamoji grandis, kuri valdžiai perduotų eilinių žmonių pasiūlymus ir nuomonę, ir į ją būtų įsiklausyta“, – sako LSVP asociacijos vadovė Z. Sorokienė.“³

Taip pat buvo skelbiami straipsniai, kuriuose kalbama apie kelis kandidatus (teigiamai ir neigiamai):

2019 m. rugpjūčio 9 d. paskelbtas straipsnis „Besiveržiantiems į Seimą – žinia iš A. Maldeikienės: Lietuvoje vyrauja lavonų politika“: „Tarp vienuolikos kandidatų – net keturi buvę parlamentarai: Socialdemokratų darbo partija iškėlė Eduardo Šablinsko, Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai) – Algio Čapliko, Darbo partija – Dariaus Ulicko, Lietuvos centro partija – Povilo Gylio kandidatūras. Sostinėje Seimo nario mandato taip pat sieks valstietė Vilma Galdikė, Ieva Budraitė (Žaliųjų partija), Tomas Keršys (Liberalų sąjūdis), Rima Olberkytė (Laisvės partija), savarankiškai išsikėlęs Dovydas Petkus. Vienas rimčiausių pretendentų laimėti kovą dėl dalies vilniečių balsų laikomas socialdemokratų vedlys Gintautas Paluckas. Savivaldos rinkimuose Vilniuje skaudžiai

² <https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/06/19/news/seimo-nario-mandato-sieksiantis-p-gylis-pateike-dokumentus-vrk-10808684/>

³ <https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/06/28/news/buves-parlamentaras-e-sablinskas-sieks-seimo-nario-mandato-10912238/>

*pralaimėjusiam buvusiam sostinės vicemerui ši kova principinė – jis sieks įrodyti, kad ankstesnė kairiųjų nesėkmė buvo rinkėjų klaida.*⁴

2019 m. liepos 26 d. paskelbtas straipsnis: „Naujų rinkimų į Seimą dėlionė – valstiečiai „apdovanojo“ R. Janutienę, bet ne savus“⁵; minimi visų apygardų kandidatai, kalbant apie Žirmūnus minimi: Povilas Gylys, Algis Čaplikas, Tomas Keršys, Eduardas Šablinskas, Gintautas Paluckas, Vilma Galdikė, Paulė Kuzmickienė, Rima Olberkytė, Dovilas Petkus ir Rasa Žemaitė.

Apibendrinant tai, kas išdėstyta:

Portale lrytas.lt buvo paskelbti atskiri straipsniai apie ne mažiau kaip 3 iš 11 kandidatus Žirmūnų vienmandatėje rinkimų apygardoje, kituose straipsniuose bent kartą buvo paminėti visi kiti kandidatai šioje apygardoje. Straipsniuose „Rima Olberkytė-Stankus nusprendė eiti į Seimą: „Noriu gyventi šalyje, kurioje gera visiems“, „Buvęs parlamentaras E. Šablinskas sieks Seimo nario mandato“ ir „Seimo nario mandato sieksiantis P. Gylys pateikė dokumentus VRK“ buvo informuojama apie kandidatų dalyvavimą rinkimuose. Visuose šiuose trijuose buvo pateikiami kandidatų prisistatymai, pabrėžiamos teigiamos savybės, aprašoma profesinė veikla, turima patirtis.

Taigi, straipsnis „Rima Olberkytė-Stankus nusprendė eiti į Seimą: „Noriu gyventi šalyje, kurioje gera visiems“ paskelbtas portale lrytas.lt nelaikytinas kandidatės R. Olberkytės-Stankus 2019 m. rugsėjo 8 d. naujuose rinkimuose į Lietuvos Respublikos Seimą vienmandatėse Žirmūnų Nr. 4, Gargždų Nr. 31 ir Žiemgalos Nr. 46 rinkimų apygardose politinė reklama dėl to, kad straipsnio paskelbimo aplinkybės (nemokamas paskelbimas ir tai, kad buvo skelbiama dar apie du kandidatus toje pačioje apygardoje) atitinka Įstatymo 16 straipsnio 6 dalyje nustatytas išimtis.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta ir remiantis Visuomenės informavimo etikos komisijos nuomone, siūloma:

Nepripažinti, kad 2019 m. birželio 27 d. portale lrytas.lt paskelbtas straipsnis „Rima Olberkytė-Stankus nusprendė eiti į Seimą: „Noriu gyventi šalyje, kurioje gera visiems“ yra politinė reklama.

Skyriaus vedėja

Lina Petronienė

Vyriausioji specialistė

Estera Miežytė

⁴ <https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2019/08/09/news/besiverziantiems-i-seima-zinia-is-a-maldeikienes-lietuvoje-vyrauja-lavonu-politika-11406586/>

⁵ <https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2019/07/26/news/nauju-rinkimu-i-seima-delione-valstieciai-apdovanojo-r-janutiene-bet-ne-savus-11250199/>